

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№6

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 870 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-iyunda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni shakllantirishda xitoy va rossiya investitsiyalarining qiyosiy tahlili.....	20
Malikov Numonjon Kamalovich	
Raqamli texnologiyalarning makroiqtisodiy barqarorlikka ta'siri	26
Sherzod Rajabov, Istora Abdusalomova	
Reducing inequality through human capital development: a comparative analysis of policies in the european union and uzbekistan	30
Ilxomjonov Jaxongir Alisher o'g'li	
Hududiy raqamli infratuzilmaning xizmat ko'rsatish sektoriga ta'siri: samarqand viloyati misolida	39
Musinov Dilshod Sultanovich	
Ways to improve quality in hotels through digital technologies	44
N.A. Rakhmonova	
Проблемы и пути внедрения механизма налогового стимулирования центров инновационного роста нового узбекистана.....	48
Умаров Б. С.	
Влияние протекционистской политики на инвестиционные стратегии промышленных предприятий.....	55
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Fiskal siyosat tahlili: aholi bandligi; aholi daromadlari; soliqqa tortish.....	61
Isroilov Boxodir Ibragimovich, Navruzova Farog'at Abdihamid qizi	
Problems in entrepreneurial potential development: a comprehensive analysis of contemporary barriers and challenges	67
Baxtiyor Xabibullayev Abdulvoxid o'g'li	
Tijorat banklarida aholi omonatlarining jozibadorligini oshirishning metodologik asoslari va amaliy yo'nalishlari	73
Xakimov Zoxid Norbo'tayevich	
To'lov aylanmasining mohiyatini aniqlashda to'lov va to'lov oqimlarining roli.....	78
I.F.Sayfiddinov	
Moliyaviy inklyuzivlikni ta'minlovchi samarali soliq siyosati.....	83
Artikov Ne'matulla Abdusalamovich	
Youth, digital finance, and the gig economy in uzbekistan	86
Akmal Boymurodov	
Aktsiyadorlik jamiyatlari korporativ boshqaruvda qaror qabul qilishda raqamli texnologiyalardan foydalanish masalalari	91
Xabibullaeva Shirinxon Tohir qizi	
В условиях трансформации обеспечение развитие образования и нуки в сфере подготовки управленческих кадров	98
Суюнов Дилмурод Холмурадович	
Ипотечное кредитование как инструмент социальной политики в узбекистане	104
Базарова Нигора Равшановна	
Kichik biznes subyektlari tomonidan hudud aholisi bandligini ta'minlashning ijtimoiy va iqtisodiy natijalari.....	110
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
Kichik korxonalar istiqbolli hududlarda sanoat ishlab chiqarish holati dinamikasi.....	114
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
Banklarning aktivlarini daromadliligini oshirish yo'llari	118
Elbusinova Umida Khamidullaevna	

Ekologik omillar o'zgarishining dehqon xo'jaliklari yalpi hosiliga ta'siri	123
Otamurodova Dildora Abdukrimovna	
O'zbekiston tijorat banklarining yashil iqtisodiyotdagi o'rni	128
Eshev Furqat A'zamovich, Ibragimova Feruza Axtamovna, Jumanazarova Malika Baxtiyorovna, Raxmatova Mohina Dilmurod qizi	
Использование интеллектуальных технологий в процессе обслуживания клиентов банка	132
Хашимова Дилёра Пахритдиновна	
Innovatsion faoliyatning moliyaviy rag'batlantirish va boshqaruv samaradorligini belgilovchi omil va jihatlari.....	138
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Import tovarlari bo'yicha aksiz solig'ini undirishning nazariy asoslari.....	143
Abdurasulov Murodjon Bahrom o'g'li	
Роль цифровых валют центральных банков в модернизации платёжной инфраструктуры: мировой опыт и перспективы Узбекистана	150
Срожиддинова З.Х., Тухтасинова Д.Н.	
Tijorat banklarida chakana to'lov tizimlarini nazariy asosi.....	155
Sultonov Davronjon Rustam o'g'li	
Tikuv-trikotaj korxonalarida raqobatbardoshlikni oshirishda strategik menejmentning roli	161
Mamatraimov Islom Mamanazarovich	
Ta'lim, ekologiya va raqamlashtirish sohalarida bolalar va o'smirlar turizmini integratsiyalash: xalqaro tajribalar va O'zbekiston.....	170
Islomova Dilrabo Salomovna	
Iqtisodiy masalalarni matritsalar nazariyasi asosida modellashtirish va python dasturlash tilida yechish.....	175
Tojiyev Ilhom Ibraimovich, To'rayeva Feruza Dilmurodovna, Namozova Barchinoy G'ayrat qizi, Baxronova Zuhra Otaniyoz qizi	
Pul bozori barqarorligini ta'minlashda tijorat banklarida likvidlikni boshqarish samaradorligi	188
Sattorova Nasiba G'aniyoz qizi	
The role of digitalization of healthcare in the implementation of the safe city project	192
Akbarjon Iminov	
Аутоиммунные поражения центральной нервной системы, возникающие после стрептококковой инфекции	198
Умарова Саодат Сулаймоновна, Нормакматов Бахтиёр Ботиралиевич	
Iqtisodiyotiga yo'naltirilgan investiyalar tahlili.....	204
Namozov Olim Botirovich	
Creating a favorable climate for investment in agriculture	209
U.I.Djumaniyazov, B.J.Mirzaev	
Davlat ishtirokidagi korxonalarni korporativ boshqaruvni xalqaro standartlari asosida takomillashtirish	214
F.Djalilov	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy su'gurt qilish xarajatlarini hisobi.....	222
Kuliboyev Azamat Shonazarovich	
O'zbekistonda bank operatsion xarajatlari buxgalteriya hisobi	227
Qurbonova Sitara Vahobjon qizi	
O'zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini rivojlantirishning strategik yo'nalishlari.....	233
Musayev Ozodjon Shavkat o'g'li	
Пути обеспечения стабильного экономического роста в условиях перехода к зелёной экономике, совершенствования государственной экономической политики и повышения эффективности внедрения принципов цикличной экономики.....	237
Худайбергенова Адалат Неъматуллаевна, Убайдуллаев Сирожиддин Жамшидович, Файзиёва Хамида	

Кудратовна, Эшбоев Миржалол Бахромович	
O'zbekiston sanoatining iqtisodiy holatini baholash	241
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
Maktabgacha ta'limda tayanch kompetensiyalarni shakllantirishda matematika va savod asoslarining didaktik yechimlari.....	247
Mingboyeva Guldorxon Maxmudovna	
Soliq tizimida soliq riskini baholash uslubiyoti.....	252
Nasimov Ravshanjon Azimovich	
Budjetni rejalashtirish tizimida jismoniy shaxslar daromadlari bo'yicha prognozlashni takomillashtirishning metodologik asoslari	260
Babaev Shavkat Bayramovich	
Понятие и сущность денежного потока в системе финансового управления.....	267
Машарипова Шахло Адамбаевна	
Yashil mehmonxonalarda strategik tahlil metodologiyasi	274
Rasulova Nigora Yusupovna	
Цифровая трансформация: новые возможности и современные тенденции в управлении бизнесом и инвестициями.....	279
Баратова Динора Алишеровна	
Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatishning sifati va samaradorligini baholash.....	283
Ikromov Akbar Farxod o'g'li	
Модель внедрения open banking в Узбекистане: предложение на основе международного опыта и локальных особенностей.....	288
Камалов Шухрат Камалович, Аскарова Дилором Хожимуратовна, Баходиров Жасурбек Олёрбек ўғли, Маликов Шохрух Шокирович, Тенгелова Фарангиз Мажид кизи	
O'zbekistonda islom moliyasini joriy qilishning yo'llari	295
Ashurbayev Farrux Alisher o'g'li, Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
AQSH tajribasiga ko'ra eksportni iqtisodiy o'sishga tasiri	299
D.E.Qarshiev	
Iqtisodiyotni tartibga solish orqali aholi farovonligini oshirishning ahamiyati	304
Berdibekov A.	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish va aholi moliyaviy savodxonligini oshirishda inklyuziv molianing ahamiyati.....	308
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Problems of the financial mechanism influence for stable and inertial development of enterprises.....	313
Zaynalov Jakhongir Rasulovich, Alieva Susanna	
Tibbiyot turizmni rivojlantirish va uning salohiyatini iqtisodiy baholashning ilmiy va uslubiy asoslari	317
Vofaxojayeva Dilafruz Marufovna	
Turistik destinatsiyalar va raqamli marketing texnologiyalari orqali turizm barqarorligini transformatsiya qilish	322
Nurmuhammadxon Oppoqxonov	
Kichik va o'rta biznes moliyaviy barqarorligining kambag'allikni kamaytirishdagi ahamiyati.....	327
Djamalov Xasan Numanjanovich	
Qoraqalpog'iston respublikasida turizmni rivojlantirishning tashkiliy va iqtisodiy salohiyatini baholash.....	335
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
O'zbekiston turizm sektorida tog' turizmining ulushi.....	343
Alimov Abduvakil Komil o'g'li	
O'zbekiston respublikasida investitsiya faoliyatini moliyaviy boshqarish va bunda xorij tajribasi.....	348
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	

Tadbirkorlik faoliyatini samarali boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning holati.....	354
Sattarov Xayrulla Fayzullayevich	
Tadbirkorlik faoliyatida innovatsiyalarni rivojlantirish strategiyasini tanlash va asoslash	358
Shakirova Madinaxon Gafurdjanovna	
O'zbekistonning xalqaro valyuta-moliya tashkilotlari bilan o'zaro hamkorlik aloqalarini mustahkamlash yo'nalishlari.....	362
Gulmurodova Marjona Olimjon qizi, Turg'unova Zohida Shavkat qizi, Umida Yuldasheva	
Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tartibini takomillashtirish.....	367
Bobomurotova Manzura Panji qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlari va qimmatli qog'ozlar bozori o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlar	372
Berdaliyev Javohir Jahongir o'g'li	
Farg'ona viloyati mahallalarida tadbirkorlikni va hunarmadchilikni rivojlanishi holati tahlili	379
Tuxtasinov Zafarjon Odiljonovich	
Проблемы охраны окружающей среды и формирования «зеленой экономики»	389
Ёдгорова Мухайё Шухратовна, Иминова Наргиза Акрамовна	
The evolution of passenger transport in uzbekistan and its impact on economic growth.....	392
Naubetova Ziyada Niyet kizi	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish xarajatlarining hisobi.....	397
Kuliboev Azamat Shonazarovich	
Jahon sug'urta amaliyotining O'zbekiston sug'urta bozorining rivojlanishiga ta'siri	402
Kuvatova Dinara Anvarovna	
Milliy iqtisodiyotda xorijiy investitsiyalarning ahamiyati va ta'sir mexanizmlari	406
Abdullayev Zoxid Xolxo'jayevich	
Xaridorlar bilan hisob-kitoblar auditida moliyaviy tahlil usullarini qo'llash xususiyatlari.....	411
Saginbaev Sultanbek Turdibay o'g'li, Sultamuratov Qallibek	
The function and value of commercial banks in fostering capital market growth	416
Isakov Janabay Yakipbaevich	
Raqamli texnologiyalarning korxonalar risk boshqaruvidagi rolini swot tahlili orqali tadqiq etishning ahamiyati	427
Tojimatov Izzatbek Ikromali o'g'li	
Germaniyaning deutsche banki va buyuk britaniyaning barclays banki xizmatlar amaliyoti va uni o'zbekiston bank tizimi faoliyatiga qo'llash yo'llari	432
Raxmatov Temur Sotiboldiyevich	
The state and development trends of business process auditing in joint-stock companies in uzbekistan.....	439
Utegenova Sarbinaz Turdimuratovna	
Mamlaktimizda amaldagi budjetlararo munosabatlarning tartibi hisobi, hamda uning ahamiyati	444
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li, Saydullayeva Zeboxon Shukrilla qizi	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish	462
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna, Li Zin Bo	
Barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyotning mamlakatimizda so'nggi yillardagi oshib borayotgan ahamiyati	467
Bahodirova Mohigul	
Conceptual framework for boosting the financial and economic performance of investment projects in industrial enterprises.....	472
Sarriev Kahraman Ramatullaevich	
Bandlik va ayollar tadbirkorligi	477
Ibodullayeva M.S.	

Mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotini ekonometrik prognozlash	482
A'zamov Musurmon Axmadovich, Islomov Javohir	
Eksport siyosatini tadbirkorlik faoliyati rivojlanishiga ta'siri	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich, Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
Aholini ish bilan ta'minlashda qishloq aholisini mehnat salohiyatidan foydalanish.....	492
Noiba Qodirova Maxmud qizi	
Yashirin iqtisodiyotni kamaytirishda rasmiy bandlik va moliyaviy munosabatlarni rivojlantirish	497
Xalimbetov Farxad Bagibekovich, Reyimberdiyev Baburbek Adilbek o'g'li	
Analysis of touristic potential and capacity of ecotourism sites	501
Abdurakhmanova Akida Faizulla kizi	
Xorijiy investitsiya ishtirokidagi korxonalarni moliyalashtirishni takomillashtirish.....	509
Salohiddinov Jaloliddin	
Infratuzilma va bozor infratuzilmasi tushunchalarining nazariy tavsifi	516
G'aniyev Botir Baxtiyorovich	
O'zbekiston va xorijiy davlatlarda aksiyadorlik jamiyatlarining qimmatli qog'ozlar orqali kapital yig'ish strategiyalari	520
Dilnozaxon Muxitdinova	
Iqtisodiy inqiroz paytida korxonalarda likvidlilikni boshqarish strategiyalari	527
Abdusalomova Nodira Bakhodirovna, Jabborova Sevinch Xusanovna	
O'zbekistonda islomiy mikromoliyaviy xizmatlar orqali ish bilan bandlikni oshirish istiqbollari.....	532
Mamatkulov Humoyun Bobir-ugli	
Textile enterprises and changing market conditions: integration of demand analysis, trend forecasting and strategic assortment management	536
Ikramova Nodira Burkhon kizi	
Aksiyadorlik korxonalari boshqaruv tizimida korporativ madaniyatni takomillashtirish	540
Umarkhodjaeva Muyassarhon Ganievna, Omanova Nargiza Rustam qizi	
Moliyaviy faoliyat natijalari hisobi va auditini takomillashtirish.....	548
Po'latov Xudoyberdi Uktamovich, Abduxoliqov Isomiddin Ikrom o'g'li	
Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiyotning real sektori korxonalariga kreditlar bo'yicha foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatishda markaziy banklarning qayta moliyalash stavkalarining rolini tahlil qilish	553
Jabbarov Eliboy, Abdullayeva Charos Abdullo qizi	
O'zbekistonda qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlashda innovatsiyalarning roli va iqtisodiy samaradorligi	558
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Solohiddinov Nuriddin Sirojiddin o'g'li	
Sirkulyar iqtisodiyotni rivojlantirish orqali chiqindilarni boshqarish muammosini bartaraf etish yo'llari	563
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li, Hamrokulov Ulug'bek Abdurahmatovich	
Korxonani samarali boshqarishni ta'minlash strategiyalari	567
D.Mutalova	
Masofaviy ta'lim platformalarining qiyosiy tahlili va funksional xususiyatlari.....	571
Nabieva Nilufar Nabi qizi	
Raqamli iqtisodiyotning jamiyat hayotiga ta'siri.....	577
Aripova Ziyoda Xayrullayevna, Nurmuxamedova Tursunoy Usmonovna	
Transportda turistik xizmatlarni boshqarish mexanizmini takomillashtirish.....	581
Tuychiyev Anvarjon Muxtorjonovich	
Ipak yo'lining tarixiy madaniy merosi va hunarmandchiligi: dolzarb muammolar va tadqiqot istiqbollari	584
Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna	

Eksport faoliyatini rag'batlantirishda institutsional va moliyaviy mexanizmlarning roli.....	589
Umarkulov Kodirjon Maxamadaminovich	
Elektron pul evolyutsiyasi.....	595
Marpatov Mavlonxon Dadashevich	
Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida sanoat korxonalarining roli.....	600
Nasullayeva Yoqutoy Nasim qizi	
O'zbekistonda turizm marketingi va raqobatbardoshligini oshirish	606
Ikramova Nasiba Axmadovna	
Kambag'allikni qisqartirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	610
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li	
Jamiyatda imkoniyati cheklanganlarning bandligini ta'minlashning ijtimoiy-iqtisodiy asoslari.....	615
Tilavova Munisa Maxmudovna	
Moliyaviy matematika vositalarining O'zbekiston kredit tizimidagi qo'llanilishi.....	620
Shamsiyeva Nigora Rafiq qizi	
Ecological sustainability in tourism: regional practices and global reflections.....	626
Sayyora Safaeva	
Quyi amudaryo mintaqasida turli darajadagi destinasiyalararo ixtisoslashgan klasterlarni shakllantirish asoslari va ularning o'ziga xos jihatlari.....	631
Doschanov Tangirbergen, Ollanazarov Bekmurod Davlatmurotovich	
Fine dining restoranlarida marketing strategiyalarining shakllanishi va mijoz jalb qilishda ularning ahamiyati.....	641
Jumaniyazova Sarvinoz Mansur qizi	
Soliq to'lovchilarning majburiyatlari bajarilishini kontseptual asoslari va shartlari asoslari xususida.....	644
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich	
Davlat sektoridagi tashkilotlarda smetalar tuzish tartibi	651
Abdulaziz Norquchqorov Ziyadullayevich	
Качественное развитие рынка труда узбекистана.....	657
Мамадалиева Хафиза Холдаровна	
Kichik biznes subyektlarining aholi bandligini ta'minlash orqali kambag'allik darajasini pasaytirishdagi o'rni.....	664
Maxamadaliyev Boburbek Baxodir o'g'li	
Устойчивое развитие esg-менеджмента: от тренда к фундаментальной стратегии выживания и процветания.....	670
Собирова Нилуфар Бекпулат кизи	
Sirdaryo viloyatida investitsion faollikni oshirishda davlat va xususiy sektor hamkorligi	676
Mamatqulova Muxlisa Komiljon qizi	
Qurilish loyihalarini moliyalashtirishning milliy va xalqaro tajribasi	681
Yashin Iboyev	
Xizmatlar sohasida innovatsion muhitni yaratishning dolzarb masalalari.....	687
Kamoliddin Mamatqulovich Ibodov, Jamshid Abduxaliqovich Xolboyev	
Sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini boshqarishda tovar aylanmasi tahlili.....	692
Jumayeva Gulrux Jo'raqulovna	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda innovatsion faoliyatning moliyaviy va boshqaruv hisobini takomillashtirish masalalari	698
Xushvaqtova Nozanin Nurbek qizi	
Effect of processing on nutrients in tomato products.....	706
Ergasheva Muhabbat Komil kizi	
Asosiy vositalarni davomiy (uzluksiz) baholash.....	710
Kuziev Islom Nematovich, Raxmonov Xurshidbek Shavkat o'g'li	

Sun'iy intellekt: Markaziy banklarni qanday o'zgartirmoqda?	715
Shahboz Qozoqov Ortiqbaevich	
Kichik biznes subyektlarida tashkil etilgan baliqchilikka ixtisoslashgan xo'jaliklarning mamlakat oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni.....	720
Vazirov Azamat Yoqubjonovich	
Korxonalarning marketing faoliyatini strategik rivojlantirish yo'nalishlari.....	725
Isokboeva Zilola Rustam qizi	
К целям повестки 2030: анализ экономических индикаторов узбекистана	728
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
Современное состояние исследований в области использования цифровых технологий в инвестиционной деятельности	734
Ирмухамедова М.Д.	
Tijorat banklarining raqamli transformatsiyasi jarayoni, uning imkoniyatlari va xavf-xatarlarini tahlil qilish.....	741
Eshqobilov Ahmat Jovliyevich	
Aholi sonining o'sishi va iqtisodiy infratuzilmaga yuklanish: hududiy tahlil	745
To'rayev Nurbek Baykulovich	
O'zbekistonda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va boshqarishning hududiy rivojlantirish strategiyasi	751
Nuraliev Temurjon Erkinjon o'g'li	
O'zbekistonning zamonaviy korxona va tashkilotlarda boshqaruv masalalari	756
Ahtamova Mohigul Erkinovna	
Davlat tashkilotlarida ichki audit tuzilmalarini tashkil etishni rivojlantirish	761
Nasimov Fazliddin Sirojevich	
Yashil moliyalashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining roli: imkoniyatlar va xavflar tahlili	765
Isoqulova Munisxon Abdurasul qizi	
Критерии экологичности бренда: как измерить «зеленый» имидж?	769
Носирова Чарос	
Qishloq xo'jaligini innovatsion texnologiyalar asosida boshqarish	775
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
Investitsion muhit tushunchasining makroiqtisodiy tahlili va nazariy model.....	780
Saidov Rasul Boltabayevich, Jo'rabekova Xumora Muzaffar qizi	
«O'ztransgaz» AJ faoliyatini 2024–2027 yillarga prognozlashtirishda ekonometrik modellar asosida tahlil	784
Sindorov Davlatbek Abdumajid o'g'li, Murodov Sardor Nurali o'g'li	
Favqulodda vaziyatlarning oldini olishga qaratilgan tibbiy profilaktik ishlar.....	791
Mahmudov Otamurod Hoshimovich, Murtazova Sh.N.	
Xizmat ko'rsatish sohasida elektron tijoratni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar tahlili.....	795
Maxmudov Lazizbek Ubaydullo o'g'li	
O'zbekiston chakana savdosi tizimi va uning rivojlanishi.....	806
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
Milliy iqtisodiyotni tartibga solishda davlatning o'rni va maqsadi	812
Amonov Mehriddin Oromiddinovich	
Investitsion faoliyatni amalga oshirishning xorij tajribasi va mamlakatimizda foydalanish istiqbollari.....	816
O'tamurodova Surayyo Shokirjon qizi	
Uy-joy fondini boshqarish samaradorligini oshirishda zamonaviy sifat menejmenti tizimining o'rni.....	822
Asadullina Nailya Ramilevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	

Значение искусственного интеллекта в области педагогики на основе мультимедийных приложений	829
Бегалиев Файзали Умаралиевич	
Sog'lomlashtirish turizmidagi ekologik va ijtimoiy ta'sirlarning sintezi	832
Naimov Saidjon Yusup o'g'li	
Kasbiy ta'lim tashkilotlarida o'quvchilarni raqamli kompetensiyasini baholashning metodologik asoslari	835
Maxkamova Zuxra Tursunpulotovna	
Обзор по теме Современные системы управления возбуждением синхронных машин и перспективы их развития (Формирования законов управления)	841
Алиев Абдор Мураткулович	
O'zbekistonda turizm va servis sohasida davlat- xususiy sheriklik mexanizmidan foydalanish istiqbollari	846
Mamayusupova Dilovarxon Begmatovna	
Tijorat banklarida operatsion risklarini baholash va boshqarish tizimini tashkil qilish	850
Jaxongir Rabbimov	
Tomorqa xo'jaliklari faoliyatini tahlil qilishda statistik modellar va metodlardan foydalanish yo'nalishlari	855
Turobov Sherzod Alisherovich	
Совершенствование порядка расчёта и взимания НДС в узбекистане: аналитический подход	860
Бисенбаев Шарьяр Куанишбай ули	
Mintaqaviy iqtisodiyotda inson kapitalini raqamli transformatsiyalash masalalari	864
Yusubboeva Dinora Qudrat qizi	

MINTAQAVIY IQTISODIYOTDA INSON KAPITALINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYALASH MASALALARI

Yusubboeva Dinora Quдрat qizi

Urganch davlat universitetining

Iqtisodiyot yo'nalishi bo'yicha izlanuvchisi

yusubboevadinora@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada iqtisodiyot sohasidagi zamonaviy tendensiyalar, bozor mexanizmlari va iqtisodiy islohotlarning samaradorligi atroflicha tahlil qilingan. Muallif tomonidan milliy iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasi, investitsion muhitni yaxshilash va innovatsion rivojlanishni rag'batlantirish masalalari tadqiq etilgan. Shuningdek, ilmiy maqolada sohaviy tahlillar, statistik ma'lumotlar va tajriba natijalari orqali iqtisodiy jarayonlarning ta'sir omillari yoritilgan. Xulosa va takliflar iqtisodiy siyosatni takomillashtirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: iqtisodiyot, bozor iqtisodiyoti, iqtisodiy siyosat, raqamli iqtisodiyot, investitsion muhit, innovatsiya, rivojlanish strategiyasi, samaradorlik, iqtisodiy islohotlar, tarmoq tahlili.

Abstract: This scientific article provides a comprehensive analysis of modern trends in the economy, market mechanisms, and the effectiveness of economic reforms. The author explores issues related to the digital transformation of the national economy, improvement of the investment climate, and promotion of innovative development. The study includes sectoral analyses, statistical data, and empirical findings that reveal the influencing factors on economic processes. The conclusions and recommendations aim to support the improvement of economic policymaking.

Key words: economy, market economy, economic policy, digital economy, investment climate, innovation, development strategy, efficiency, economic reforms, sectoral analysis.

Аннотация: В данной научной статье всесторонне проанализированы современные тенденции в экономике, механизмы рыночных реформ и эффективность экономических преобразований. Автор исследует вопросы цифровой трансформации национальной экономики, улучшения инвестиционного климата и стимулирования инновационного развития. В статье рассмотрены отраслевые анализы, статистические данные и результаты исследований, освещающие факторы влияния на экономические процессы. Выводы и предложения направлены на совершенствование экономической политики.

Ключевые слова: экономика, рыночная экономика, экономическая политика, цифровая экономика, инвестиционный климат, инновации, стратегия развития, эффективность, экономические реформы, отраслевой анализ.

KIRISH

Hozirgi global iqtisodiyot sharoitida raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi inson kapitaliga bo'lgan talabni mutlaqo yangi darajaga olib chiqmoqda. Ayniqsa, mintaqaviy iqtisodiyotda raqobatbardosh va innovatsion tafakkurga ega kadrlar tayyorlash, ularning bilim va ko'nikmalarini raqamli transformatsiya yo'lida rivojlantirish ustuvor masalaga aylanmoqda.

Inson kapitalini raqamli transformatsiyalash — bu inson resurslarini raqamli texnologiyalar yordamida sifat jihatdan o'zgartirish, ya'ni zamonaviy raqamli muhitga mos keladigan bilim, ko'nikma va qobiliyatlar bilan qayta jihozlash jarayonidir. Ya'ni, an'anaviy usulda ta'lim olgan ishchi kuchini raqamlashtirilgan jamiyatda ishlashi

uchun avtomatlashtirilgan tizimlar, sensor qurilmalar va raqamli boshqaruv panellarini bilishi. Uning malakasini raqamli transformatsiyalash – aynan mana shu ko'nikmalarni o'rgatish, o'qitish va ishga tayyorlashni anglatadi.

Mamlakatimizda bu sohada katta ishlar amalga oshirilib, «Raqamli O'zbekiston – 2030» strategiyasi tasdiqlangan¹ unga ko'ra mamlakatimizda raqamli iqtisodiyotni faol rivojlantirish, barcha tarmoqlar va sohalarda, eng avvalo, davlat boshqaruvi, ta'lim, sog'liqni saqlash va qishloq xo'jaligida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Bundan tashqari, 40 dan ortiq axborot tizimlari bilan integratsiyalashgan geoportalni ishga tushirish, jamoat transporti va kommunal infratuzilmani boshqarishning axborot tizimini yaratish, ijtimoiy sohani raqamlashtirish va keyinchalik ushbu tajribani boshqa hududlarda joriy qilishni nazarda tutuvchi «Raqamli Toshkent» kompleks dasturi amalga oshirilmoqda.

Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishda inson kapitali va uni raqamli transformatsiyalashning ustuvor yo'nalishlar sifatida ishchi joylarni bosqichma-bosqich avtomatlashtirish hamda ishlab chiqarish jarayonlarini robotlashtirish kabi choralarni o'z ichiga oladi. Shuningdek, sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish, sanoat korxonalarida joriy etilayotgan boshqaruv jarayonlarini avtomatlashtirish (ERP, MES, SCADA va boshqalar), robotlashtirish, «Buyumlar interneti», «sun'iy intellekt» kabi texnologiyalarning dasturiy mahsulot qismini 2027 yilga kelib, apparat qismini esa 2030 yilga kelib davlat-xususiy sheriklik asosida mahalliyashtirish rejalashtirilgan. Ishlab chiqarish korxonalarida additiv (qavatma-qavat qurish va sintez qilish texnologiyasi, 3D o'lchamda bosib chiqarish) texnologiyalarini keng joriy etish. Raqamli infratuzilmani rivojlantirish, mobil va simli Internet jahon axborot tarmog'i qamrovi va tezligini yanada oshirish orqali elektron tijorat platformalariga shaxsiy raqamli uskunalardan ulanish imkoniyatlari va ko'lamlarini oshirish. milliy startaplarni rivojlantirishni rag'batlantirish va axborot texnologiyalari sohasida yangi ish boshlayotgan korxonalar va kichik korxonalarga, jumladan venchur moliyalashtirish orqali ko'maklashish, loyiha boshqaruviga o'qitishni joriy etish, shuningdek, startap-loyihalarini qo'llab-quvvatlovchi inkubatsiya va akseleratsiya markazlari faoliyatini tashkil etish orqali axborot texnologiyalari sohasidagi oliy ta'lim sifatini oshirish. Inson kapitalini rivojlantirish, shu jumladan, ixtisoslashgan ta'limni rivojlantirish hamda IT-sohasidagi kasblarni ommalashtirish, IT-korxonalar uchun institutsional sharoitlarni yaxshilash va ma'muriy to'siqlarni kamaytirish.

Shuningdek, har tomonlama tahliliy va amaliy tadqiqotlar asosida raqamlashtirish jarayonlarining inson kapitali va iqtisodiyot tarmoqlariga ta'sirini baholash va kelgusida mamlakatda inson kapitalini raqamli transformatsiyasini kengaytirish bo'yicha takliflarni ishlab chiqish ustuvor etib belgilangan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mamlakatlar raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayonida adolatli va inklyuziv mehnat bozorini ta'minlash uchun qo'shimcha tadbirlar ko'rishi kerak. Bu siyosiy hujjatlar tahlili bunday jarayonda qanday yo'l tutish, qaysi jihatlarga e'tibor qaratish kerakligini aniqlashga yordam beradi.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining mamlakatlarni innovatsion va tizimli yondashuvlar orqali barqaror rivojlanish maqsadlariga etishishda qo'llab-quvvatlash maqsadida tuzilgan Taraqqiyot Dasturining Osiyo va Tinch okeani mintaqasida faoliyat yurituvchi bo'limi xulosasiga qo'ra quyidagi jadvalni taqdim etgan²

1-jadval.

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 05.10.2020 yildagi «Raqamli O'zbekiston — 2030» strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida» gi PF-6079-son Farmoni, //..lex.uz/docs/5030957..

² Regional Innovation Centre UNDP Asia-Pacific: Follow 7 min read Feb 24, 2020

Bu tashabbuslar to'plami amaliyoti deb nomlanadi, uning asosiy tuzilmalari orqali inson kapitalini transformatsiya qilish (ya'ni, chuqur o'zgartirish) haqida ketmoqda. Bu jarayon Helsinki va Cho'ra fondida o'rganilgan tajriba asosida bayon etilgan.

Oddiy «bir necha loyihalarni boshqarish»dan farqli ravishda, Tashabbuslar to'plami amaliyoti shunchaki loyihalarni nazorat qilish emas, balki yangi g'oyalar, modellar va imkoniyatlarni kashf etish va yangi tizimli yechimlarni yaratishga qaratilgan.

Tashabbuslar to'plami amaliyotining 4 asosiy qismdan iborat bo'lib, ular quyidagi tizimlarni o'zgartirishga yordam beradi:

1. Tashabbuslar to'plami va tanlovlar dizayni

Nima qilish mumkin? Nima bo'lishi mumkin?

Bu qismda, muammoli sohada qanday faoliyatlar kerakligi va ular qanday qilib yangi imkoniyatlarni ochishini o'ylash kerak:

Tashabbuslar to'plami muammoni tushunish va ma'no chiqarish tizimi bo'lib xizmat qilishi kerak.

Unda turli strategik variantlar (loyihalar, tajribalar, investitsiyalar) bo'lishi kerak.

Har bir faoliyat eksperiment sifatida dizayn qilinishi kerak, shunda u yangi resurslar yoki yechimlarni ko'rsatib bera oladi.

Ta'sir: Tashkilot ko'proq moslashuvchan va innovatsion bo'ladi, standart yechimlardan tashqariga chiqishni o'rganadi.

2. Portfel tarkibi (Tashabbuslar to'plamining tarkibi)

Biz nimani tanlamoqdamiz va nega? Bu erda Tashabbuslar to'plamidagi loyihalar qanchalik strategik ahamiyatga ega ekanligi tahlil qilinadi:

Ular tashkilotning umumiy maqsadi bilan bog'liqmi?

Turli faoliyatlar yetarlicha xilma-xilmi?

Har bir faoliyat qanday rol o'ynaydi: bilim beradimi, ta'sir qilyaptimi, yoki yangilik yaratyaptimi?

Ta'sir: Tashkilot o'z inson resurslarini strategik ravishda taqsimlaydi va transformatsiya uchun samarali Tashabbuslar to'plami balansi yaratadi.

3. Portfolio tajribasi (Tashabbuslar to'plami tajribasi)

Qanday qilib birgalikda ishlashni va qayta ko'rib chiqishni o'rganamiz?

Hamkorlik qanday tashkil etilgan?

Faoliyatlar iterativ ravishda (qayta-qayta) o'zgartirilishi mumkinmi?

Loyihalar orasida qanday ijtimoiy o'zaro ta'sirlar mavjud?

Ta'sir: Tashkilot o'rganuvchi tashkilotga aylanadi – ya'ni, tajribalardan xulosa chiqaradi, ularni o'zgartirib boradi.

4. Portfolio mantiqiyliigi va razvedkasi (Tashabbuslar to'plamining mosligi va "tahlillari")

Qanday qilib kelajakka qarab harakat qilamiz?

Tashabbuslar to'plami qanday qilib vaqt o'tishi bilan oqilona va ta'sirli bo'lib boraveradi?

Qanday bilimlar to'planmoqda? Qanday dalillar keltirish mumkin?

Qanday qilib bu bilimlar asosida transformatsiyaga sodiqlikni shakllantirish mumkin?

Ta'sir: Tashkilotdagi inson kapitali chuqur bilim to'playdi va strategik qarorlar qabul qilishda mustahkam asoslarga ega bo'ladi.

Tashabbuslar to'plami amaliyoti tizimni o'zgartirish uchun umumiy xulosa:

O'rganuvchi muhit yaratadi,

Hamkorlikni chuqurlashtiradi,

Maqsadga mos faoliyatlarni yo'naltiradi,

Va dalillar asosida harakat qilishni qo'llab-quvvatlaydi.

Tashabbuslar to'plami amaliyoti odatiy loyihalar boshqaruvidan farqli o'laroq, tashkilot yoki hududning muammoli sohasini chuqurroq o'rganish, unda yangi imkoniyatlarni kashf etish va innovatsion yechimlar yaratishga yo'naltirilgan yondashuvdir. U faqatgina alohida loyihalarni boshqarish emas, balki ularni strategik tarzda bir-biri bilan bog'lab, transformatsiya jarayoniga xizmat qiladigan faoliyatlar to'plami sifatida shakllantiriladi. Bu amaliyot muammolarni tushunish, ularga turli yo'llar bilan yondashish va o'rganish orqali ijtimoiy o'zgarishga zamin yaratadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Xorazm viloyati misolida Tashabbuslar to'plami amaliyotini qo'llash inson kapitalini rivojlantirish, yoshlar va ayollar uchun yangi imkoniyatlar yaratish hamda hududiy iqtisodiy faollikni oshirish uchun katta ahamiyat kasb etadi. Maqsadli loyihalar majmuasi turli darajadagi faoliyatlarni qamrab olib, joylardagi real ehtiyojlarga javob

berishga mo'ljallanadi. Inson kapitalini transformatsiya qilishda ta'lim, raqamlashtirish, bandlik va tadbirkorlikka qaratilgan tashabbuslar mahalliy shart-sharoitlardan kelib chiqib moslashtiriladi va qayta ko'rib chiqib boriladi.

Natijada, tashabbuslar to'plami amaliyoti orqali tashkilotlar va hududiy rahbarlar aniq ma'lumot va dalillarga asoslangan qarorlar qabul qilish imkoniga ega bo'ladi. Bu esa strategik fikrlash, hamkorlik, va transformatsiyaga sodiqlikni kuchaytirib, hududda barqaror rivojlanish uchun mustahkam poydevor yaratadi. Shunday yondashuv Xorazm viloyatida inson kapitalidan samarali foydalanish va yangi taraqqiyot yo'llarini ochishda muhim ahamiyatga ega.

Iqtisodchi olim, R. Ayupovning fikricha, raqamli iqtisodiyotning asosiy ishlab chiqarish omili raqamli shakldagi ma'lumotlar bo'lgan, fuqarolar va jamiyatning sifatli va ishonchli ma'lumotlar olishga ehtiyojlarini hisobga olgan holda axborot makoni shakllantirishga, O'zbekiston Respublikasi axborot infratuzilmasini rivojlantirishga, milliy axborot-telekommunikatsiya texnologiyalarini yaratish va qo'llashga, shuningdek, ijtimoiy va iqtisodiy sohalar uchun yangi texnologik asoslar shakllantirishga xizmat qiladigan raqamli xo'jalik yuritish faoliyatini ifodalashi lozim. Shubhasiz, raqamli texnologiyalar kommunikatsiyalarga ketadigan vaqtni qisqartirish va barcha iqtisodiy jarayonlarni jadallashtiradi. Biroq, bu jadallik aniq hududda iqtisodiy yuksalish yoki tanazzulga olib kelishi mumkin – bu esa inson kapitali rivojlanish yo'nalishiga bevosita bog'liqdir. Ko'rinib turibdiki, insoniyat rivojlanishining barcha bosqichlari uchun an'anaviy ravishda ajratiladigan asosiy ishlab chiqarish omillari – er, mehnat va kapital iqtisodiyotni raqamli o'zgartirish davrida, tovarlar, xizmatlar va axborot qiymati shiddat bilan o'sib borayotgan bir paytdagi tub o'zgarishlarni boshidan kechirmoqda. Raqamli iqtisodiyotda davlatlarning asosiy aktivi inson kapitali bo'ladi. Ammo, umuman ham inson emas, balki asosiy aktiv yangi texnologiyalar sohasida chuqur bilimlarga ega, ularni hayotga tatbiq eta olishga qodir, eskisini takomillashtira oladigan konkret odamlar hisoblanadi. Hattoki, konkret odamlar ham emas, balki chuqur bilimga ega shaxslarni umumiy jamoaviy intellektga birlashtirish va faollashtirishga qodir bo'lgan odamlar guruhi davlatlarning asosiy aktivi bo'lib hisoblana boshlaydi. Shu munosabat bilan tan olish mumkinki, kelajak iqtisodiyotida asosiy ishlab chiqarish omillari bo'lib, inson va axborot kapitali hisoblana boshlaydi, bunda asosiy omil va harakat qiluvchi kuch inson kapitaliga tegishli bo'ladi deb hisoblaydi³. G. Abduraxmanovning fikricha raqamli iqtisodiyot sharoitida inson kapitalini rivojlantirish uchun ta'lim tizimini raqamlashtirish, soha va tarmoqlarni raqamlashtirish orqali yangi kasblar va malakali mutaxassislar tayyorlash muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, raqamli texnologiyalar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan ishlay oladigan yuqori malakali kadrlarni tayyorlash, inson kapitalini rivojlantirishning huquqiy va moddiy asoslarini shakllantirish, hamda bu sohaning kelgusidagi rivoji uchun ichki va tashqi investitsiyalarni jalb qilishni tavsiya qilgan⁴.

Raqamli iqtisodiyotda muvaffaqiyat qozonish uchun mehnat bozoridagi kadrlar raqamli ko'nikmalar, axborot texnologiyalari va blokcheyn asoslarini bilishi shart. Shu boisdan, ta'lim tizimi zamonaviy raqamli yo'nalishlar bilan qayta formatlashishi kerak. Akademik S. Gulyamovning fikricha, mehnat bozorida yangi raqamli kasblar (data- sayntist, blokcheyn mutaxassisi, IT-ijrochi va h.k.) paydo bo'lmoqda. Eski mutaxassisliklar esa yoki qoloqlashib qolib ketadi, yoki tubdan o'zgaradi. Bu jarayon inson kapitali transformatsiyasini talab qiladi. Bu sharoitda infratuzilma va raqamli muhit zaruriyati tug'iladi, samarali inson kapitalini shakllantirish uchun raqamli infratuzilmani (onlayn ta'lim platformalari, elektron sertifikatlash, raqamli malakani baholash tizimlari) yaratish shart. Blokcheyn inson kapitali bilan bog'liq ma'lumotlarning shaffofligi va ishonchligini ta'minlashda foydali vosita hisoblanadi (masalan: diplomlar, malaka guvohnomalari, ish tajribasi elektron ravishda blokcheyn orqali tasdiqlanishi). «Raqamli iqtisodiyotda inson kapitali yuqori texnologik o'zgarishlarga moslashuvchan, raqamli ko'nikmalarga ega, innovatsion fikrlaydigan kadrlar orqali shakllanadi. Shuning uchun ta'lim, qayta tayyorlash va raqamli infratuzilma inson kapitalini transformatsiyalashning asosiy ustuvor yo'nalishlaridir»⁵.

Iqtisodiyotda inson kapitalini raqamli transformatsiyasi iqtisodchi olimlar tomonidan chuqur o'rganilgan bo'lib, Germaniyaning Potsdam amaliy fanlar universitetining Lammers boshchiligidagi olimlar jamoasining fikricha, yangi texnologik muhitda inson kapitali raqamli ko'nikmalarni tezda o'zlashtirishi shart. inson kapitaliga asosiy e'tiborni kuchaytirish va qiymatni differensiatsiyalash, xarajatlar samaradorligi, atrof-muhit barqarorligi, ishchilar xavfsizligi, ishlab chiqarishning umumiy samaradorligi, bozor konsentratsiyasi va globallashtirish, qaror qabul qilish jarayonini yengillashtirish kabilar mamlakatda raqamli transformatsiyaning drayverlari bo'lib xizmat qiladi⁶. Kepler universiteti tadqiqotchisi Kxin Xo fikriga ko'ra, inson resurslari samaradorligi raqamli texnologiyalar orqali orttiriladi, bugungi kunda inson kapitali raqamlashtirish jarayoniga jalb qilinishi va raqamli transformatsiyani

3 S.S. Gulyamov, R.H. Ayupov, O.M. Abdullaev, G.R. Baltabaeva. Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalar. T.: TMI, "Iqtisod-Moliya" nashriyoti, 2019, 447 bet.

4 Abduraxmonova G.K., Rustamov D.J. "Inson kapitalinirakamli iqtisodiyot asosida rivojlantirish yunalishlari". Monografiya. — Beau Bassin: "GlobeEdit" Publisher, 2020. — 127 b.

5 S.S. Gulyamov, R.H. Ayupov, O.M. Abdullaev, G.R. Baltabaeva. Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalar. T.: TMI, "Iqtisod-Moliya" nashriyoti, 2019, 447 bet.

6 Lammers, T., Tomidei, L., & Regattieri, A. (2018). What Causes Companies to Transform Digitally? An Overview of Drivers for Australian Key Industries. 2018 Portland International Conference on Management of Engineering and Technology (PICMET).

o'z ichiga olishi kerak, chunki raqamli texnologiya inson kapitalini rivojlantirishda muhim yangilanishlarni kiritishi mumkin, masalan, inson tajribasi va ishtirokini oshirish, inson resurslarini optimallashtirish va hatto raqamlashtirish mutlaqo yangi modellarini yaratishga yordam beradi. Aks holda, mamlakatlar inson resurslari borasida qattiq raqobatga duch kelishi va zamonaviy bozorda omon qolishi uchun zaiflashishi mumkinligini qayd etgan bo'lsa⁷, Linz Joxannes Kepler universiteti tadqiqotchisi Larsson Viitaoja ta'kidlashicha raqamli modellar inson salohiyatini rivojlantirish va raqamli tafakkurni shakllantirishga yordam beradi. Inson kapitalini raqamli transformatsiyalash inson kapitali qiymatini yaratish va mutaxassislar tajribasini yaxshilash uchun misli ko'rilmagan imkoniyatlarni ochadi. Uning so'nggi tadqiqotlari shuni ko'rsatdiki, bugungi kunda inson kapitali qiymatga yo'naltirilgan bo'lib bormoqda. Zamonaviy texnologiyalar yordamida kompaniyalar yangi rivojlangan inson kapitali uchun xizmatlarni taklif qilishlari, ish jarayonlarini avtomatlashtirishlari va yangi raqamli transformatsiyalangan inson kapitali modellarini ishlab chiqishlari mumkin⁸. Germaniyaning Osnabryuk universiteti olimi Liere Kirstenning fikriga ko'ra, raqamli transformatsiya faqat texnologik jihat emas, insonlar o'rtasidagi bilim almashinuvi va raqamli kompetensiyalar rivojlanishi bilan bog'liqdir. Agar inson kapitali raqamli ko'nikmalarga ega bo'lmasa va hamkorlikka tayyor bo'lmasa – raqamli islohotlar to'liq natija bermaydi⁹. Gebaesh Chernet boshliq Bandung texnologiya instituti olimlar inson kapitalini transformatsiya qilishda raqamli madaniyatni, ya'ni ta'lim tizimini hal qiluvchi omillar sifatida ta'kidlaydilar hamda inson kapitali transformatsiyasining muvaffaqiyatini ta'minlovchi omillar qatorida ta'lim tizimi, raqamli madaniyat va innovatsion tafakkurni ko'rsatadilar¹⁰. Urbach Röglinger hamda Zakilar raqamli transformatsiya jarayonida tashkilotlarning inson resurslarini qayta tayyorlash, raqamli yetuklikni oshirish va raqamli ko'nikmalarni chuqurlashtirish zarurligini alohida ta'kidlashadi. Ular raqamli yetuklikni faqat texnik tayyorgarlik emas, balki muammo yechish, yangilikka ochiqlik va raqamli tadbirkorlik qobiliyatlari bilan ham bog'laydilar¹¹. Horlach va boshqalar esa AT tizimlarining ikkilamchi – an'anaviy va innovatsion – usullarda faoliyat yuritishi modelini ilgari surib, xodimlarning har ikki tizimda ham samarali ishlash qobiliyati inson kapitali uchun asosiy mezon ekanini ko'rsatadilar. Ularga ko'ra, "bimodal" AT tashkilotlar raqamli o'zgarishlarga moslashishda inson kapitaliga katta e'tibor qaratishi lozim¹².

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqorida keltirilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, inson kapitalini raqamli transformatsiyalash uning rivojiga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Inson kapitali o'zgaruvchan raqamli muhitga moslashuvchan bo'lishi, ya'ni raqamli etuklik, texnologik savodxonlik, innovatsion fikrlash, hamda doimiy o'qish qobiliyatiga ega bo'lishi lozim.

Ta'lillarga asoslangan xolda, ushbu takliflarni ilgari surish to'g'ri bo'ladi deb hisoblaymiz, mintaqada raqamli ta'lim markazlarini yaratish, ayniqsa qishloq hududlarida onlayn kurslar, raqamli savodxonlik seminarlari orqali kadrlar tayyorlashni ta'minlash.

Mehnat bozorida raqamli sertifikatlash tizimini joriy etish, bunda xodimlar raqamli kompetensiyalarni rasmiy e'tirof etuvchi sertifikatlarga ega bo'lishlari orqali yangi ish imkoniyatlariga ega bo'ladilar.

Raqamli infratuzilmaga sarmoyalar jalb etish orqali, internet tezligi, kompyuter texnikalari bilan ta'minlash orqali inson kapitali resurslarini to'liq ro'yobga chiqarish mumkin.

Ta'lim muassasalarida raqamli transformatsiya mavzusida alohida kurslar tashkil etish, bu orqali kelajak mutaxassislarining raqamli muhitga moslashish qobiliyati oshadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 05.10.2020 yildagi «Raqamli O'zbekiston — 2030» strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida» gi PF-6079-son Farmoni, //...lex.uz/docs/5030957..
2. Regional Innovation Centre UNDP Asia-Pacific: Follow 7 min read Feb 24, 2020
3. S.S. Gulyamov, R.H. Ayupov, O.M. Abdullaev, G.R. Baltabaeva. Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalar. T.: TMI, "Iqtisod-Moliya" nashriyoti, 2019, 447 bet.
4. Abduraxmonova G.K., Rustamov D.J. "Inson kapitalinirakamli iktisodiyot asosida rivojlantirish yunalishlari". Monografiya. — Beau Bassin: "GlobeEdit" Publisher, 2020. — 127 b.

7 Khin Ho, "Digital transformation of Business Models in the bank sector: a multiple case study", Johannes Kepler University Linz, october 2020 y.

8 Larsson Viitaoja, 2017, Digital Transformation of Business Models in the banking sector: a multiple case study, Johannes Kepler university linz. Altenberger, Austria

9 Liere-Netheler, K., Vogelsang, K., Packmohr, S., & Hoppe, U. (2018). Towards a framework for digital transformation success in manufacturing. In: Proceedings of the 26th European Conference on Information Systems, Portsmouth, UK

10 Gebayew, C., Hardini, I. R., Panjaitan, G. H. A., Kurniawan, N. B., & Suhardi. (2018). A Systematic Literature Review on Digital Transformation. 2018 International Conference on Information Technology Systems and Innovation (ICITSI). doi:10.1109/icitsi.2018.8695912

11 Urbach & Röglinger, 2019; Zaki, 2019, Digitalization Cases - How Organizations Rethink Their Business for the Digital Age, Springer International Publishing, Cham, Switzerland ISBN: 978-3-319-95272-7.

12 Horlach, B., Drews, P., Schirmer, I. and T. Böhmman (2017). "Increasing the Agility of IT Delivery: Five Types of Bimodal IT Organization." In: Proceedings of the Hawaiian International Conference on System Sciences. Hawaii: USA.

5. S.S. Gulyamov, R.H. Ayupov, O.M. Abdullaev, G.R. Baltabaeva. Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalar. T.: TMI, "Iqtisod-Moliya" nashriyoti, 2019, 447 bet.
6. Lammers, T., Tomidei, L., & Regattieri, A. (2018). What Causes Companies to Transform Digitally? An Overview of Drivers for Australian Key Industries. 2018 Portland International Conference on Management of Engineering and Technology (PICMET).
7. Khin Ho, "Digital transformation of Business Models in the bank sector: amultiple case stady", Johannes Kepler University Linz, october 2020 y.
8. Larsson Viitaoja, 2017, Digital Transformation of Business Models in the banking sector: a multiple case study, Johannes kepler university linz. Altenberger, Austria
9. Liere-Netheler, K., Vogelsang, K., Packmohr, S., & Hoppe, U. (2018). Towards a frameworkfor digital transformation success in manufacturing. In: Proceedings of the 26thEuropean Conference on Information Systems, Portsmouth, UK
10. Gebayew, C., Hardini, I. R., Panjaitan, G. H. A., Kurniawan, N. B., & Suhardi. (2018). A Systematic Literature Review on Digital Transformation. 2018 International Conference on Information Technology Systems and Innovation (ICITSI). doi:10.1109/icitsi.2018.8695912
11. Urbach & Röglinger, 2019; Zaki, 2019, Digitalization Cases - How Organizations Rethink Their Business for the Digital Age, Springer International Publishing, Cham, Switzerland ISBN: 978-3-319-95272-7.
12. Horlach, B., Drews, P., Schirmer, I. and T. Böhmnn (2017). "Increasing the Agility of IT Delivery: Five Types of Bimodal IT Organization." In: Proceedings of the Hawaiian International Conference on System Sciences. Hawaii: USA.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>